

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק**בג"ץ 2471-11-25**

לפני: כבוד המשנה לנשיא נעם סולברג
 כבוד השופט יחיאל כשר
 כבוד השופטת רות רונן

העותר: פלוני

נגד

המשיבים: 1. בית הדין הרבני הגדול
 2. בית הדין הרבני האזורי טבריה
 3. פלונית

עתירה שעניינה בהחלטת בית הדין הרבני הגדול, מיום
 14.9.2025, בתיק 1130035/4

בשם העותר: עו"ד ברק רון

בשם המשיבה 3: עו"ד דפית בטיש - חורי

בשם היועץ המשפטי
 לשיפוט הרבני: עו"ד יצחק שמואל רוזנטל

ספרות:

יעקב שקד פירוק שיתוף במקרקעין

חקיקה שאוזכרה:

חוק המקרקעין, תשכ"ט-1969: סע' 40(ב)

מיני-רציו:

* דחיית עתירה על הסף בהיעדר עילה להתערבות בהחלטות ביה"ד הרבני; אף אם בשלב מאוחר יותר חזר בו העותר מהסכמתו לפירוק השיתוף בבית המגורים, אין בכך כדי לשלול את סמכות ביד"ר להורות על מכירת זכויותיו למשיבה. זאת, שכן אין בהתנגדות אחד מהשותפים כדי לשלול מביה"ד את

סמכותו להורות על פירוק השיתוף, ומשום שלביה"ד נתון שיקול דעת בקביעת אופן פירוק השיתוף; החלטת ביה"ד שלא לערוך שומה חדשה לבית המגורים, היא החלטה דיונית אשר ככלל אינה מצדיקה התערבות בג"ץ. אף לגופה, אין בה משום אי-צדק כלפי העותר.

* מקרקעין - שיתוף במקרקעין - פירוק השיתוף

* בתי-דין - בית-דין רבני - התערבות בגץ

* משפט מינהלי - בגץ - ביקורת על בית-דין רבני

* משפט מינהלי - בגץ - דחייה על הסף

עתירה כנגד החלטת ביה"ד הרבני הגדול, בה נדחה ערעור העותר על החלטות ביד"ר אזורי בעניין העברת הבעלות בבית המגורים המשותף לצדדים לידי המשיבה, לאחר שביה"ד קיבל את הצעתה לרכוש את חלקו של העותר בבית המגורים בתמורה לסך של 800,000 ש"ח ותמורת המכר שקיבל העותר. לטענת העותר, קניינו בבית המגורים הופקע ללא הסכמתו וללא עיגון בדין. וכן כי בפועל שילמה לו המשיבה סך של 50,000 ש"ח בלבד, בשנת 2018, וכי שגה ביה"ד האזורי בקביעתו שאין מקום לערוך שמאות חדשה ביחס לשווי של הבית, בשים לב לעליית ערכו בחלוף השנים.

בג"ץ (מפי השופט י' כשר, בהסכמת המשנה לנשיא, נ' סולברג והשופטת ר' רונן) פסק:

דין העתירה להידחות על הסף בהיעדר עילה להתערבות.

כידוע, הלכה היא כי בג"ץ, אינו יושב כערכאת ערעור על החלטות בתי הדין הרבניים. התערבות בהחלטות אלה שמורה למקרים חריגים בלבד, כדוגמת חריגה מסמכות, סטייה מהוראות החוק, פגיעה בעקרונות הצדק הטבעי או כאשר נדרש סעד מן הצדק. המקרה דנן אינו נמנה בקהלם של אותם מקרים חריגים.

העותר טוען למעשה, שתי טענות עיקריות: האחת, כי ביה"ד האזורי חרג מסמכותו והפר את הוראות הדין, בכך שהורה על העברת זכויותיו בבית המגורים ללא הסכמתו; השנייה, כי שגה ביה"ד האזורי עת שקבע כי אין מקום לערוך שמאות חדשה ביחס לשווי של בית המגורים, בשים לב לעליית ערכו בחלוף השנים. בשתי טענות אלו אין ממש.

אשר לטענה הראשונה – החלטת ביה"ד האזורי מיום 2.3.2017, אשר לפיה זכויות העותר בבית המגורים תועברנה למשיבה בתמורה לסך של 800 אלף ש"ח, מהווה למעשה החלטה בגדרה הורה ביה"ד האזורי על פירוק שיתוף בנכס מקרקעין בדרך של התמחרות פנימית, תוך בחירת ההצעה הזוכה בהתמחרות (סמכות זו מבוססת על [סעיף 40\(ב\) לחוק המקרקעין](#)). לפיכך, אף אם בשלב מאוחר יותר חזר בו העותר מהסכמתו לפירוק השיתוף בבית המגורים, אין בכך כדי לשלול את סמכות ביה"ד להורות על מכירת זכויותיו למשיבה. זאת, שכן אין בהתנגדות אחד מהשותפים כדי לשלול מביה"ד את סמכותו להורות על פירוק השיתוף, ומשום שלביה"ד נתון שיקול דעת בקביעת אופן פירוק השיתוף. מכאן שלא עלה בידי העותר להראות כי בהחלטות מושא העתירה, חרגו בתי הדין הרבניים מסמכותם.

אשר לטענה השנייה – החלטתו של ביה"ד האזורי שלא לערוך שומה חדשה לבית המגורים, היא החלטה דיונית אשר, כזו, אינה מצדיקה, ככלל, את התערבות בג"ץ. מעבר לאמור, בג"ץ אינו סבור כי בהחלטת ביה"ד האזורי שלא לערוך שומה חדשה לבית המגורים, יש משום אי-צדק כלפי העותר. כפי שקבע ביה"ד, הבעלות בבית המגורים עברה למשיבה כבר בחודש מאי 2018, עם ביצוע התשלום שנקבע בהחלטת ביה"ד (50,000 ₪). במועד זה, חובה של המשיבה לשלם לעותר את יתרת התשלום עבור חלקה בבית המגורים, הפך לחוב כספי גרידא (ששיעורו ואף עצם קיומו מותנים בהשלמת דו"ח האקטואריה והכרעה בטענות הדדיות של הצדדים) אשר אין בינו לבין ערכו של בית המגורים דבר. לכן, אף אם נכונה טענתו של העותר כי בשנים שעברו עלה ערכו של בית המגורים במידה ניכרת, אין בכך כדי להצדיק עריכת שומה חדשה לבית המגורים, ובוודאי שאין בדחיית בקשה לערוך שומה כאמור משום גרימת אי-צדק שיש בה כדי להצדיק את התערבות בג"ץ.

העותר חוייב בהוצאות המשיבים בסך של 7,000 ש"ח, 3,500 ש"ח לכל אחד מהם.

פסק-דין

השופט יחיאל כשר:

עניינה של העתירה שבפנינו בהחלטת בית הדין הרבני הגדול, מיום 14.9.2025, בתיק 1130035/4. בהחלטה נושא העתירה נדחה ערעור העותר על החלטותיו של בית הדין הרבני האזורי טבריה, מיום 9.7.2024 ומיום 16.10.2024, בתיק 601481/4.

רקע הדברים

1. בין העותר לבין המשיבה 3 (להלן: המשיבה) מתנהל הליך גירושין בפני בית הדין הרבני האזורי טבריה (להלן: בית הדין האזורי). במסגרת ההליך נדונו גם המחלוקות הרכושיות בין בני הזוג, ובכלל זה מינה בית הדין אקטואר מטעמו לצורך איתור כלל המקורות הכספיים של הצדדים, לשם עריכת איזון המשאבים ביניהם.

2. ביום 9.2.2017 התקיים דיון בפני בית הדין האזורי, במסגרתו נערכה בין הצדדים התמחרות לצורך פירוק השיתוף בבית המגורים של בני הזוג (להלן: בית המגורים). במסגרת דיון זה הציעה המשיבה לרכוש את חלקו של העותר בבית

המגורים בתמורה לסך של 800,000 ש"ח – סכום הגבוה מהמחיר שנקבע בחוות דעת שמאי מטעם בית הדין, אשר העריך את שווי בית המגורים בסך של 1.3 מיליון ש"ח (כך ששווי מחצית הזכויות בו עמד, על פי הערכת השמאי, על 650,000 ש"ח). בהמשך לכך, בהחלטתו מיום 2.3.2017, קבע בית הדין האזורי כי בהיעדר הצעה גבוהה יותר מטעם העותר, יש לקבל את הצעתה של המשיבה. עוד נקבע כי המשיבה תשלם לעותר את הסכום האמור בתוך 90 ימים ממועד מתן ההחלטה, וכי תעמוד לה הזכות לנכות מסכום זה את הסכום שייקבע כי העותר חייב לה במסגרת איזון המשאבים, כפי שייקבע על-ידי האקטואר (שבאותו מועד עמד על סך של כ-400,000 ש"ח). לפיכך, נקבע כי באופן מידי תידרש המשיבה לשלם לעותר רק את יתרת הסכום שנקבה בהצעתה הזוכה (להלן: הסכום המוסכם).

העותר לא ערער על ההחלטה דלעיל.

בהמשך לאמור לעיל, הגישו הצדדים מספר בקשות לעדכון האקטואריה, ובעקבות זאת ניתנו למשיבה מספר אורכות לביצוע התשלום שנקבע בהחלטת בית הדין האזורי מיום 2.3.2017. כמו כן, בהחלטתו מיום 18.5.2017 נעתר בית הדין האזורי לבקשת העותר לעכב את העברת הבעלות בבית המגורים עד לקבלת מלוא הכספים להם הוא זכאי, אך קבע כי: "מנין ימי הארכה לביצוע התשלום על ידי האשה יתחיל רק עם סיום כל הברורים הכספיים". לאחר מכן, בהחלטתו מיום 17.1.2018, אישר בית הדין האזורי הסדר שבמסגרתו הסכימו הצדדים על עריכת אקטואריה חדשה. יצוין כי ביני לביני סודר בין הצדדים גט (בחודש פברואר 2018).

3. לאחר שהאקטואר החל בעריכת האקטואריה החדשה, הגיש העותר בקשה לחייב את המשיבה בתשלום דמי שימוש בגין השימוש שעשתה בבית המגורים, החל מהמועד בו עזב העותר את בית המגורים, בשנת 2017, ונוכח הטענה שהמשיבה טרם שילמה את התמורה עבור רכישת זכויותיו של העותר בבית המגורים. המשיבה התנגדה לבקשה, בטענה כי העיכוב בהשלמת עריכת

האקטואריה, ובהתאם גם בהעברת יתרת התשלום על ידה, נגרם בעטיו של העותר. בהחלטתו מיום 21.5.2018, קיבל בית הדין האזורי את בקשת העותר, והורה כי המשיבה תשלם לעותר דמי שימוש החל ממועד סידור הגט ועד אשר תשלם לעותר לכל הפחות את הסכום המוסכם עליה, וכן קבע כי העברת הבעלות במרשם המקרקעין תבוצע רק לאחר קביעתו ותשלומו של סכום התמורה הסופי. עוד הורה בית הדין כי הצדדים ינהלו ביניהם משא ומתן בעניין שיעור דמי השימוש, בתוך 30 ימים, וככל שלא יגיעו להסכמות יגיש כל אחד מהם את עמדתו לבית הדין, אשר יקבע את שיעור דמי השימוש.

בעקבות ההחלטה דלעיל הגישה המשיבה תגובה לבית הדין, ובה טענה כי על-פי האקטואריה הקיימת באותו שלב עומד הסכום המוסכם עליה, כמייצג את יתר התמורה שעליה לשלם, על סך של 50,000 ₪. המשיבה ביקשה מבית הדין לקבוע כי ככל שתעביר לעותר את התשלום האמור, תהא פטורה מתשלום דמי שימוש ממועד זה ואילך, וכן כי החיוב בדמי השימוש בגין התקופה שממועד סידור הגט ועד למועד תשלום הסכום האמור יוקפא לעת עתה, תוך שההכרעה בעניין זה תידחה עד לסיום ההליך הרכושי בין הצדדים. בהחלטתו מיום 30.5.2018, קיבל בית הדין האזורי את בקשתה האמורה של המשיבה, וקבע כי המשיבה תעביר לעותר סך של 50,000 ש"ח באופן מידי, וכי ככל שבמסגרת האקטואריה החדשה ייקבע שהיא חייבת בתשלום נוסף, תועבר היתרה לעותר מיד עם מתן החלטת בית הדין, ובכפוף להעברת הזכויות בבית המגורים על שמה של המשיבה במרשם המקרקעין. בסמוך לאחר מתן ההחלטה דלעיל העבירה המשיבה לעותר סך של 50,000 ש"ח. בקשת העותר לקיים עיון חוזר בהחלטה הנ"ל נדחתה בהחלטת בית הדין האזורי מיום 13.6.2018.

4. ביום 16.8.2020 נמסר הדו"ח אקטוארי, ובית הדין האזורי נתן לצדדים הזדמנות להגיש את תגובתם ביחס אליו. לאחר שהתקבלו תגובות הצדדים לדו"ח האקטוארי, ניתנה, ביום 9.7.2024, החלטתו הראשונה של בית הדין האזורי שבעניינה הוגשה העתירה דנן. במסגרת החלטה זו, התייחס בית הדין לטענות הצדדים בנוגע לדו"ח האקטוארי האחרון, ולסוגיות שונות הקשורות למחלוקות הרכושיות בין הצדדים. בהקשר החשוב לענייננו, בית הדין עמד על כך שהמשיבה

העבירה לעותר סכום של 50,000 ש"ח וכי בקשתו של העותר לעיון מחדש בהחלטה מיום 30.5.2018 – נדחתה. בהמשך לכך, קבע בית הדין כי:

"...מאחר והבית הועבר לבעלותה המלאה עם התשלום הנ"ל, החוב הכספי איננו מבטל בעלות זאת, ואין מקום להורות על שמאות חדשה. בהחלטות הנזכרות, בית הדין התיר לנתבעת לעכב את הסדרת התשלום עד שיוחלט גובה סכום הניכוי בגין איזון המשאבים, ועיכוב האקטואריה ובעקבותיו, עיכוב התשלום של יתרת החוב עבור הנכס, נבע בעיקר מהשהיות שבאו מצד התובע. דו"ח אקטוארי ראשון התקבל וביום כ"ב באב התש"פ (16/08/2020) ניתנה ארכה לשני הצדדים לתגובות. מאז ועד היום הגישו הצדדים בקשות שונות לעדכון האקטואריה והדבר גרם לעיכובים רבים. נציין לעיכוב גדול במיוחד מצד התובע, תחילה בעיכוב תגובתו לבדיקת האקטואר את המשיכות מבנק דיסקונט, ולאחר מכן באי תשלום שכר האקטואריה, שבגיננו אף הוטל עליו חיוב הוצאות לנתבעת כדלעיל.

לאור כל האמור, הנתבעת תחויב בדמי שימוש עבור ארבעה חודשים בלבד - ממועד הגט בחודש פברואר 2018 ועד סוף חודש מאי 2018, בו הפקידה את הסכום של 50,000 שקל לחשבון התובע. הצדדים ינסו להגיע להסכמה על גובה הסכום ובהיעדר הסכמה יוכל כל צד לבקש מינוי שמאי.

כאמור, אין מקום למנות שמאי לשווי הנכס המעודכן, אולם יש הצדקה לעדכן את התשלום החסר על ידי הצמדתו למדד יוקר המחיה שהיה ידוע במועד התשלום הראשון, דהיינו ביום ל' בסיון התשע"ח (13/06/2018) (ההדגשות הוספו - י' כ').

עוד קבע בית הדין הרבני במסגרת החלטתו, כי:

"התשלום עבור הנכס: החוב למועד התשלום ששילמה הנתבעת בסך 50,000 ש"ח, הוא 750,000 ויש להצמידו למדד. לאחר החישובים הנ"ל יבוצע התשלום של יתרת החוב עבור הבית ובמקביל, העברת הבעלות ברישום המקרקעין. לפני התשלום יפקד ייפוי כוח בלתי חוזר אצל ב"כ הנתבעת, ולאחר ביצוע התשלום, יועבר הנכס על שם הנתבעת" (ההדגשה הוספה - י' כ').

כלומר, בהקשר החשוב לענייננו, בהחלטתו מיום 9.7.2024 קבע בית הדין האזורי כי העברת הבית לבעלותה המלאה של הנתבעת הושלמה עם ביצוע התשלום שנקבע, וכי החוב הכספי שנותר אינו מבטל את העברת הבעלות ואינו מצדיק מינוי שמאי חדש. עוד נקבע כי יתרת החוב תעודכן בהצמדה למדד בלבד, וכי לאחר השלמת התשלום תבוצע העברת הזכויות במרשם המקרקעין על שם הנתבעת.

5. העותר הגיש בקשה לעיון חוזר בהחלטתו של בית הדין האזורי מיום 9.7.2024, בה טען, בעיקרו של דבר, כי מעולם לא נתן הסכמתו למכירת זכויותיו בבית המגורים למשיבה, וכי בהיעדר הסכמתו לא ניתן לכפות עליו למכור את זכויותיו הקנייניות. כמו כן, ביקש העותר כי ככל שתדחה בקשתו לעיון חוזר וייקבע כי הבעלות בבית המגורים עברה למשיבה, אזי שייקבע כי יתרת התשלום שעל המשיבה להעביר אליו תוצמד למדד מחירי הדירות ולא למדד המחירים לצרכן (כאמור בהחלטה מיום 9.7.2024).

בהחלטתו מיום 16.10.2024, דחה בית הדין האזורי את בקשתו של העותר לערוך עיון חוזר בהחלטה מיום 9.7.2024. בתמצית, בית הדין ציין כי אף שהעותר צודק כי לא ניתנה הסכמתו ולא נערך הסכם למכירת זכויותיו, הרי שהעברת הזכויות בבית המגורים התבססה על החלטות בית הדין ולא על הסכמת הצדדים, ובפרט על ההחלטה לערוך התמחרות בין הצדדים ועל ההחלטה כי הצעתה של המשיבה לרכוש את זכויות העותר היא ההצעה הזוכה. בהמשך לכך, בית הדין עמד על כך שהעברת הבעלות בבית המגורים למשיבה בוצעה כבר למעשה בסוף חודש מאי 2018,

לאחר שהמשיבה שילמה את הסך של 50,000 ש"ח. כך, בית הדין
האזורי ציין כי:

"משמעות החלטה זו היא ללא ספק שבכפוף לתשלום הסכום המוסכם על הנתבעת כתמורת הדירה, הבעלות על הנכס היא של הנתבעת שאם לא כן לא היה בית הדין פוטר אותה מדמי שימוש. כלומר - אמנם אין חוזה מוסכם למכירת הנכס, אך יש החלטה של בית הדין הקובעת את התנאים להעברת הבעלות. אמנם נקבע שרישום המקרקעין יעוכב עד לסיום ההתחשבנות, אך אין כל ספק שמטרת קביעה זו הייתה אך ורק להבטיח את התשלום הסופי על ידי הנתבעת ולא מעבר לזה".

בהמשך לכך, התייחס בית הדין לבקשתו החלופית של העותר
בעניין ההצמדה, וקבע כי:

"בעניין הצמדה למדד מחירי הדיור: ייתכן שיש לכך מקום, אולם זאת לא לגבי מלוא הסכום של החוב עבור הנכס, שהרי יש לראות את הסכומים מגיעים לנתבעת מכוח האקטואריה, כאילו שולמו כבר במועד הקובע, או כל אחד מהם במועד הבשלתו. רק לגבי יתרת הסכום לתשלום, יהיה מקום לעיין שוב בשאלה אם להצמידו למדד יוקר המחיה או למדד מחירי הדיור".

6. על החלטות בית הדין האזורי מיום 9.7.2024 ומיום 16.10.2024 הגיש העותר ערעור לבית הדין הרבני הגדול. ביום 14.9.2025 ניתנה החלטת בית הדין הרבני הגדול, שבמסגרתה נדחה ערעור העותר. בהחלטתו, סקר בית הדין הרבני הגדול, תחילה ובהרחבה, את ההיסטוריה הדיונית בין הצדדים, כפי שפורטה לעיל, וקבע כי משלא מצא כל פגם בהחלטות בית הדין האזורי מושא הערעור, אין מקום להתערב בהן, ונימוקי בית הדין האזורי מקובלים עליו במלואם.

עוד עמד בית הדין הרבני הגדול על כך שליבת טענותיו של העותר נעוצה בכך שאף שנקבע כבר בשנת 2017 כי המשיבה תרכוש את זכויותיו בבית המגורים בתמורה לסך של 800,000 ש"ח, בפועל שילמה לו המשיבה סך של 50,000 ש"ח בלבד, בשנת 2018, ומאז חלפו שנים רבות שבמהלכן עלה ערכו של בית המגורים באופן משמעותי. לשיטתו של העותר, כפיית המחיר שנקבע בהצעת המשיבה משנת 2017 כמחיר המכירה כיום מקפחת אותו. בהתייחס לטענה זו, קבע בית הדין הרבני הגדול כי היקף חובותיו של העותר כלפי המשיבה – אשר נצברו החל משנת 2012 (מועד הקרע), או לכל המאוחר ממועד הגירושין בשנת 2018 – ואשר ניתנים לקיזוז כנגד הסכום המגיע לו בעבור חלקו בבית המגורים, הוא ניכר ביותר. בהתאם לכך צוין כי נוכח היקף חובות אלה, כפי שהתבררו במסגרת ההליך, הסכום ששילמה המשיבה לעותר, עד לאותו מועד, בסך של 50,000 ש"ח, קרוב למעשה לסכום הסופי שיהא עליה לשלם בעבור זכויותיו בנכס, כך שהקיזוזים בגין חובותיו של העותר הצדיקו את הסכום המופחת ששולם. מעבר לכך ציין בית הדין הרבני הגדול כי בהחלטותיו לא שלל בית הדין האזורי את הצמדת יתרת התשלום שעל המשיבה לשלם לעותר למדד המחירים לצרכן.

על החלטתו האמורה של בית הדין הרבני הגדול, הוגשה העתירה שבפנינו.

טענות הצדדים

7. ביום 2.11.2025 הגיש העותר את העתירה דנן. בעתירתו, טוען העותר כי בהחלטתו מיום 9.7.2024, פעל בית הדין האזורי בחוסר סמכות, שעה שהפקיע את חלקו בבית המגורים ללא הסכמתו. לטענת העותר, תנאי ההתמחרות המקוריים, כפי שנקבעו בדיון מיום 9.2.2017, הופרו באופן מהותי על-ידי המשיבה. בתוך כך מטעים העותר כי תנאי מרכזי בהתמחרות היה כי הזוכה תשלם לצד השני את תמורת זכויותיו בבית המגורים בתוך 90 יום. ואולם, לאחר שבית הדין קבע כי הצעתה של המשיבה היא ההצעה הזוכה, עתרה המשיבה לעיכוב התשלום לצורך עריכת התחשבנות נוספת, בקשה שהעותר התנגד לה. לטענתו של העותר, התנהלות זו מהווה הפרה של תנאי ההתמחרות, ומשכך לא השתכללה עסקה מחייבת למכירת

זכויותיו בבית המגורים. העותר מוסיף וטוען כי אין עילה בדין לשלילת קניין בבית מגורים בהיעדר הסכמה מפורשת ופסק דין מנומק המפרט את העילות לכך, וכי נימוקי בתי הדין (האזורי והגדול) להפקעת קניינו, הנשענים על פרשנותם להחלטות קודמות, אינם מקימים עילה לשלילת קניין.

נוסף על כך טוען העותר כי קביעת בית הדין האזורי, שאושררה בהחלטתו של בית הדין הרבני הגדול, ולפיה זכויותיו בבית המגורים עברו למשיבה לאחר ששילמה לו סך של 50,000 ש"ח בלבד, מקפחת את זכויותיו באופן מהותי. זאת, הן מאחר שמדובר בהעברת בעלות שלא כנגד תשלום מלוא התמורה כפי שנקבעה בהליך ההתמחרות, והן בשים לב לכך שמאז עריכת השמאות, אשר העריכה את שווי בית המגורים בסך של 1.3 מיליון ש"ח, חלפו שנים רבות שבמהלכן עלה ערכו של הבית באופן ניכר, עד שלטענת העותר עומד שוויו כיום על כ-3.5 מיליון ש"ח. בהקשר זה מוסיף העותר וטוען כי גם סירובו של בית הדין האזורי להורות על עריכת שמאות חדשה לבית המגורים מקפח את זכויותיו. לחלופין, העותר טוען כי היה מקום להצמיד את יתרת התשלום למדד מחירי הדיור, ולא למדד יוקר המחיה (כפי שנקבע בהחלטת בית הדין האזורי מיום 9.7.2024).

לבסוף, טוען העותר כי ככל שתתקבל טענתו כי הבעלות בבית המגורים לא הועברה למשיבה בשנת 2018, אזי יש לקבוע כי הוא זכאי לדמי שימוש ממאי 2018 (המועד שבו שילמה לו המשיבה סך של 50,000 ש"ח והפסיקה לשלם דמי שימוש) ועד למועד הגשת עתירתו.

8. בהחלטתי מיום 2.12.2025, הוריתי למשיבה וליועץ המשפטי לשיפוט הרבני להגיש תגובה מקדמית לעתירה. בתגובה המקדמית מטעם המשיבה, שהוגשה ביום 18.1.2026, נטען כי דין העתירה להידחות על הסף. בתמצית, המשיבה טוענת כי הקביעה שלפיה זכויותיו של העותר בבית המגורים עברו לידיה נקבעה כבר בהחלטות קודמות של בתי הדין האזורי, ולכל המאוחר בהחלטה מיום 30.5.2018, אשר בקשת העותר לעיון חוזר בה נדחתה בהחלטה מיום 13.6.2018. לשיטת המשיבה, משעה שהעותר לא ערער על החלטות אלה, הוא מושתק עתה מלהשיג על הקביעות שנקבעו בהן.

מעבר לכך, טוענת המשיבה כי מאז שניתנה החלטת בית הדין הרבני הגדול שעליה נסבה העתירה דנן, הסתיים ההליך בין הצדדים בבית הדין האזורי, לאחר שהמשיבה שילמה לעותר את יתרת הסכום בעבור זכויותיו בבית המגורים, בהתאם לשיעור היתרה המדויק שנקבע לאחר ניכוי חובות העותר כלפיה כפי שנקבעו במסגרת איזון המשאבים ביניהם. בנסיבות אלה נטען כי מדובר במעשה עשוי, ודי בכך כדי להצדיק את דחיית העתירה.

נוסף על כך טוענת המשיבה כי העותר הסתיר בעתירתו פרטים מהותיים, ובראשם היקף חובותיו כלפיה. לטענתה, תכליתה היחידה של הגשת העתירה הייתה הפעלת לחץ עליה להסכים לשלם לעותר סכום גבוה מזה שנקבע בהחלטות בית הדין האזורי, ומשכך יש לדחותה מחמת חוסר תום לב.

אף בתגובה המקדמית מטעם היועץ המשפטי לשיפוט הרבני, שהוגשה ביום 19.1.2026, נטען כי דין העתירה להידחות על הסף. בתמצית, היועץ המשפטי לשיפוט הרבני טוען כי דין העתירה להידחות על הסף, בהיעדר עילה משפטית המצדיקה את התערבותו של בית משפט זה. זאת, משלא עלה בידי העותר להצביע כי החלטות בתי הדין מושא העתירה דנן ניתנו תוך חריגה מסמכות או שיש בהן סטייה מהוראות הדין.

לגופם של דברים, היועץ המשפטי לשיפוט הרבני טוען כי הבעלות בבית המגורים עברה לידי המשיבה כבר בשנים 2017-2018, מכוח החלטה שיפוטית מחייבת של בית הדין. בתוך כך נטען כי החלטת בית הדין לקבל את הצעת המשיבה במסגרת ההתמחרות ניתנה בהסכמת הצדדים, וקבעה את התנאים להעברת הבעלות. עוד נטען כי העיכוב ברישום הזכויות במרשם המקרקעין היה בעל אופי פרוצדורלי בלבד, ונועד להבטיח את השלמת התשלום הסופי, ולא לשלול או לאיין את זכות הבעלות של המשיבה בנכס. היועץ

המשפטי לשיפוט הרבני מוסיף וטוען כי הסכום שנותר לתשלום מצד המשיבה הוא בגדר חוב כספי בלבד, ולא משקף תשלום עבור זכויות קנייניות בבית המגורים. משכך, לשיטתו, לא הייתה הצדקה להורות על עריכת שמאות חדשה לנכס או להצמדת יתרת התשלום למדד מחירי הדירות.

9. לבקשתו, התרתי לעותר להגיש תשובה תמציתית לתגובות המקדמית מטעם המשיבים. בתשובתו, שהוגשה ביום 28.1.2026, טוען העותר, בעיקרו של דבר, כי אין לראות בו כמי שגרר רגליים בהליכים, אלא כמי שנאבק על זכויותיו נוכח הפקעת קניינו. לטענתו, מצבו הבריאותי הקשה מסביר עיכובים דיוניים ואינו יכול להצדיק פגיעה בזכויות קנייניות. העותר שב ומטעים כי קניינו בבית המגורים הופקע ללא הסכמתו וללא עיגון בדין.

דיון והכרעה

10. לאחר שעיינתי בעתירה, בתגובות המקדמית ובתשובת העותר, על נספחיהן, הגעתי לכלל מסקנה כי דינה של העתירה להידחות על הסף בהיעדר עילה להתערבותנו.

11. כידוע, הלכה היא כי בית משפט זה, בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, אינו יושב כערכאת ערעור על החלטות בתי הדין הרבניים. התערבות בהחלטות אלה שמורה למקרים חריגים בלבד, כדוגמת חריגה מסמכות, סטייה מהוראות החוק, פגיעה בעקרונות הצדק הטבעי או כאשר נדרש סעד מן הצדק ([בג"ץ 29480-10-24](#) פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול, פסקה 18 [נבן] 18.5.2025); [בג"ץ 64647-08-24](#) פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול [נבן] 18.11.2024); [בג"ץ 2642/08](#) פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול לערעורים בירושלים, פסקה 9 [נבן] 8.4.2008)). המקרה דנן אינו נמנה בקהלם של אותם מקרים חריגים.

12. כמתואר לעיל, בעתירתו טוען העותר, למעשה, שתי טענות העיקריות: האחת, כי בית הדין האזורי חרג מסמכותו והפר את הוראות הדין, בכך שהורה על

העברת זכויותיו בבית המגורים ללא הסכמתו; השנייה, כי שגה בית הדין האזורי עת שקבע כי אין מקום לערוך שמאות חדשה ביחס לשווי של בית המגורים, בשים לב לעליית ערכו בחלוף השנים. כפי שאפרט להלן, סבורני כי בשתי טענות אלו אין ממש.

13. אשר לטענתו הראשונה של העותר – כמתואר לעיל, החלטתו של בית הדין האזורי מיום 2.3.2017, אשר לפיה זכויות העותר בבית המגורים תועברנה למשיבה בתמורה לסך של 800 אלף ש"ח, מהווה למעשה החלטה בגדרה הורה בית הדין האזורי על פירוק שיתוף בנכס מקרקעין בדרך של התמחרות פנימית, תוך בחירת ההצעה הזוכה בהתמחרות (סמכות זו מבוססת על [סעיף 40\(ב\) לחוק המקרקעין](#), התשכ"ט-1969; להרחבה ראו: יעקב שקד [פירוק שיתוף במקרקעין](#) 195-191 (2020)). לפיכך, אף אם בשלב מאוחר יותר חזר בו העותר מהסכמתו לפירוק השיתוף בבית המגורים, אין בכך כדי לשלול את סמכותו של בית הדין להורות על מכירת זכויותיו למשיבה. זאת, שכן אין בהתנגדות אחד מהשותפים כדי לשלול מבית הדין את סמכותו להורות על פירוק השיתוף (ראו, למשל: [רע"א 8233/08](#) כובשי נ' עו"ד איל שוורץ, פ"ד סד(2) 207, 225-226 (2010)), ומשום שלבית הדין נתון שיקול דעת בקביעת אופן פירוק השיתוף (ראו, למשל: [רע"א 1497/09](#) בעלי זכויות בחלקה 10 בגוש 6884 נ' ויסמן, פסקה 13 לפסק דינו של המשנה לנשיאה א' ריבלין [נבון] (25.7.2010)).

על רקע האמור, אינני סבור כי עלה בידי העותר להראות כי בהחלטות מושא העתירה דנן, חרגו בתי הדין הרבניים מסמכותם.

14. אשר לטענתו השנייה של העותר – תחילה אציין כי החלטתו של בית הדין האזורי שלא לערוך שומה חדשה לבית המגורים, היא החלטה דיונית אשר, ככזו, אינה מצדיקה, ככלל, את התערבותו של בית משפט זה בשבתו כבית משפט גבוה לצדק (ראו, למשל: [בג"ץ 6034/19](#) פלוני נ' פלוני, פסקה 7 [נבון] (20.11.2019)). מעבר לאמור, אינני סבור כי בהחלטת בית הדין האזורי שלא לערוך שומה חדשה לבית המגורים, יש משום אי-צדק כלפי העותר. כפי שצוין לעיל, הבעלות בבית המגורים עברה למשיבה כבר בחודש מאי 2018. במועד זה, חובה של המשיבה

לשלם לעותר את יתרת התשלום עבור חלקה בבית המגורים, הפך לחוב כספי גרידא (ששיעורו ואף עצם קיומו מותנים בהשלמת דו"ח האקטואריה והכרעה בטענות הדדיות של הצדדים) אשר אין בינו לבין ערכו של בית המגורים דבר. לכן, אף אם נכונה טענתו של העותר כי בשנים שעברו עלה ערכו של בית המגורים במידה ניכרת, אין בכך כדי להצדיק עריכת שומה חדשה לבית המגורים, ובוודאי שאין בדחיית בקשה לערוך שומה כאמור משום גרימת אי-צדק שיש בה כדי להצדיק את התערבותו של בית משפט זה.

15. סיכום של דבר: על יסוד הנימוקים המופרטים לעיל, העתירה נדחית על הסף. העותר יישא בהוצאות המשיבים בסך של 7,000 ש"ח, 3,500 ש"ח לכל אחד מהם.

ניתן היום, כ"ח שבט תשפ"ו (15 פברואר 2026).

		נעם סולברג
	יחיאל כשר	משנה לנשיא
רות רונן	שופט	
		שופט

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו - הקש כאן](#)